

Ioana Mia IUGA
(Universitatea de Vest
din Timișoara)

Talent și dăruire pe altarul artei lirice – basul român de talie internațională Alexandru Moisiuc

Abstract: (Talent and dedication on the altar of operatic art - the Romanian bass Alexandru Moisiuc) Born on June 14, 1961 in Bucharest, the musician completed his studies at the "Ciprian Porumbescu" Music Conservatory, under the guidance of professors Arta Florescu and Iulian Băiașu. The bass Alexandru Moisiuc was a complex musician who chose to devote himself to the lyrical genre in which the human voice intertwines with the sounds of the orchestra and the dramatic play, being aware that his artistic potential can only be fulfilled in the mirage of the performance. His ability to perceive music not only on a strictly emotional level but also on an intellectual level, filtering it through his artistic personality, gives his stage appearances unique interpretations. His opera repertoire includes more than 50 titles, containing the most important roles for the bass voice, from creations belonging to the most diverse stylistic periods: from Monteverdi, through the works of Mozart, Verdi, Wagner, Puccini to Schönberg, Enescu and Bentoiu. He has been applauded on the most important national stages such as the Romanian National Opera in Bucharest and Timișoara but also on the most important international stages such as the Vienna State Opera, the Scala Theatre in Milan, the Frankfurt Opera, the Dresden Opera, the Palais de Beaux-Arts in Brussels and many others. Among the conductors he has collaborated with: Seiji Ozawa, Roberto Abbado, Plácido Domingo, Zubin Mehta. A remarkable career in which he gave to the stage passion and love, temperament and sensitivity, respect and devotion, a career based on a broad intellectual training are some of the qualities that define the personality of the bass Alexandru Moisiuc.

Keywords: *bass, talent, interpretation, opera role, Alexandru Moisiuc.*

Rezumat: Născut la data de 14 iunie 1961 la București, muzicianul și-a definitivat studiile la Conservatorul de muzică „Ciprian Porumbescu”, sub îndrumarea profesorilor Arta Florescu și Iulian Băiașu. Basul Alexandru Moisiuc a fost un muzician complex care a ales să se dedice genului liric în care vocea umană se împletește cu sonoritățile orchestrei și cu jocul dramatic, fiind conștient că potențialul său artistic se poate împlini doar în mirajul spectacolului. Capacitatea sa de a percepe muzica nu numai pe plan strict emoțional ci și pe plan intelectual, filtrând-o prin personalitatea sa artistică, conferă aparițiilor sale scenice, interpretări inedite. Repertoriul său de operă cuprinde peste 50 de titluri, conținând cele mai importante roluri destinate vocii de bas, din creații aparținând celor mai diverse perioade stilistice: de la Monteverdi, trecând prin creația lui Mozart, Verdi, Wagner, Puccini până la Schönberg, Enescu și Bentoiu. A fost aplaudat pe scenele naționale cele mai importante cum ar fi Opera Națională Română din București și Timișoara dar și pe scenele internaționale de referință precum Opera de Stat din Viena, Teatrul „Scala” din Milano, Opera din Frankfurt, Opera din Dresda, Palais de Beaux-Arts din Bruxelles și multe altele. Între dirijorii cu care a colaborat: Seiji Ozawa, Roberto Abbado, Plácido Domingo, Zubin Mehta. O carieră remarcabilă în care a dăruit scenei pasiune și dragoste, temperament și sensibilitate, respect și devotament, carieră bazată pe o formație intelectuală vastă sunt câteva calități ce definesc personalitatea basului Alexandru Moisiuc.

Cuvinte-cheie: *bas, talent, interpretare, rol de operă, Alexandru Moisiuc.*

Personalitate marcantă a scenei lirice timișorene, basul Alexandru Moisiuc s-a născut la data de 14 iunie 1961 la București. A absolvit în 1980 Liceul de Muzică nr. 2 „George Enescu” din capitală la specializarea vioară. În perioada 1980-1985 urmează cursurile Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din orașul natal, la clasa de canto condusă de Arta Florescu, iar mai apoi studiază cu maestrul Iulian Băiașu, absolvind ca șef de promoție.

Debutul său ca artist liric a avut loc în 23 aprilie 1984 pe scena operei bucureștene într-un spectacol medalion „Magda Ianculescu” în care a fost partener de scenă cu artista celebrată și tenorul Valentin Teodorian, interpretând actul III al operei *Werther* de J. Massenet. Talentul și vocea sa cu un timbru aparte l-au propulsat și l-au impus rapid pe scena lirică bucureșteană a cărui solist devine din anul 1985 până în 1990, când va renunța la contract, perioadă în care va acumula un repertoriu de 27 de roluri din creația universală și românească de operă. Tot în aceeași perioadă a prezenței sale ca parte a ansamblului de soliști ai primei scene lirice a țării, va obține și două premii importante fiind laureat al Concursului Internațional de Canto de la Toulouse (1984) și al Concursului Internațional „Piotr Ilici Ceaikovski” de la Moscova (1986).

Basu Alexandru Moisiuc – portret din tinerețe

În anul 1991 Alexandru Moisiuc va primi un angajament în urma unei audiții pentru interpretarea rolului titular din opera *Don Giovanni* de W.A. Mozart în stagiunea estivală iunie-august 1991 la Wiener Kammeroper pe scena Schönbrunner

Schlosstheater precum și efectuarea unui turneu în Japonia și Coreea de Sud, cu același titlu și ansamblu vienez în octombrie al aceluiași an.

Cariera sa va fi marcată definitiv prin angajarea în 1992 ca prim solist al Operei Române din Timișoara și în calitate de lector universitar la catedra de canto a Facultății de Muzică nou înființată în cadrul Universității de Vest din capitala Banatului.

Un alt moment definitoriu și crucial în cariera artistului va fi întâlnirea sa în octombrie 1996 cu directorul general al Operei de Stat din Viena, domnul Ioan Holender, cu ocazia semicentenarului operei timișorene, ocazie în care a fost audiat de acesta și i s-a oferit un contract de colaborator permanent al prestigioasei opere vieneze, unde va debuta în același an în rolul *Collin* din opera *Boema* de G. Puccini.

Repertoriul său de operă cuprinde peste 50 de titluri, conținând cele mai importante roluri destinate vocii de bas, din creații aparținând celor mai diverse perioade stilistice: de la Monteverdi, trecând prin creația lui Mozart, Verdi, Wagner, Puccini până la Schönberg, Enescu și Bentoiu.

Din pleiada rolurilor de operă interpretate amintim mai întâi cele aparținând repertoriului mozartian cum ar fi rolul titular din opera *Don Giovanni* dar și abordarea rolurilor *Leporello* și *Comandorul* din aceeași operă, precum și rolurile *Papageno* și *Crainicul* din *Flautul fermecat*. Despre apariția sa memorabilă pe scena operei timișorene cu ocazia premierei din stagiunea 1993-1994 în rolul *Don Giovanni* aveau să scrie laudativ și cronicarii vremii: „*Alexandru Moisiuc, în rolul titular, <a adus pe scenă un mesaj vibrant, puternic, vervă, șiretenie, o voce penetrantă, dar sensibilă>.*” (Giurgiu, 1999, 244) Tot din repertoriul de gen aparținând clasicismului muzical amintim întru chiparea lui *Don Fernando* din opera *Fidelio* de L.van Beethoven, precum și cea a lui *Geronimo* din *Căsătoria secretă* de D. Cimarosa.

Repertoriul belcantist de operă a ocupat un loc important în cariera basului Alexandru Moisiuc, interpretând de-a lungul carierei sale rolurile rossiniene de operă cum ar fi *Don Bartolo* din *Bărbierul din Seville*, rolurile *Gessler* și *Walter Fürst* din opera *Wilhelm Tell*, precum și rolurile aparținând creației lui Gaetano Donizetti de gen: *Lord Gualtiero* din *Puritanii*, dar și *Raimondo* din opera *Lucia di Lammermoor*.

Criticul muzical și muzicologul Anca Florea în articolul *MUZICA. La patru secole de opera*, publicat în 2007 în *Observator cultural*, a evidențiat interpretarea remarcabilă a maestrului din *Lucia di Lammermoor* de Gaetano Donizetti: „*un bas – Alexandru Moisiuc – a cărui voce amplă, cu sclipiri întunecate, și-a relevat anvergura cu sobrietate și incisivitate.*”¹

¹ Articolul este disponibil online: <https://www.observatorcultural.ro/articol/muzica-la-patru-secole-de-opera-2/>, accesat 10 octombrie 2024.

Basul Alexandru Moisiuc –
Rolul Lodovico din opera *Otello* de G. Verdi (Opera de Stat din Viena, 12 martie 2018)

Rolurile verdiene de operă precum Zaccaria din *Nabucco*, Adhemar de Monteil din *Jerusalem*, rolurile Sparafucile și Monterone din opera *Rigoletto*, baronul Douphal, marchizul D Obigny din *Traviata*, Ferrando din *Trubadurul*, Sam din *Bal Mascarat*, Bethune din *Vecerniile Siciliene*, rolul Philip al II-lea dar și Marele Inchizitor din opera *Don Carlos*, rolurile Ramphis și Regele din opera *Aida*, și nu în ultimul rând personificarea lui Lodovico din opera *Otello* au fost fiecare pietre de încercare dar și un prilej prin care maestru Alexandru Moisiuc a dat în fața publicului meloman, cu fiecare apariție, măsura talentului său, a vocii sale inconfundabile.

Ca mărturie a unei astfel de apariții convingătoare a rămas părerea muzicologului și criticului muzical Anca Florea consemnat în articolul *Regal artistic la Opera din Timișoara*, publicat online în martie 2003, unde își exprima aprecierile asupra prezenței scenice a maestrului alături de celebrul bariton italian Leo Nucci care a susținut rolul titular din opera *Rigoletto* de G. Verdi: „basul Alexandru Moisiuc fiind un Sparafucile sobru, uneori violent, cu o expresie dură perfect adaptată rolului...”¹

Un loc aparte în repertoriul său l-a ocupat creația compozitorilor francezi de operă. Astfel va interpreta cu succes de-a lungul carierei rolurile Escamillo și Zuniga din opera *Carmen* de G. Bizet, rolurile Mephisto și Wagner din *Faust*, precum și Ducele

¹ Articol disponibil online: <https://www.curentul.info/cultura/regal-artistic-la-opera-din-timisoara/>, accesat 10 octombrie 2024.

din *Romeo și Julieta* de Ch. Gounod sau celebrul rol al Cardinalului Brogni din opera *Ebreea* de J. Halevy.

Din creația pucciniană de operă a interpretat remarcabil încă din debutul carierei sale rolul Collin din opera *Boema*, *Sacristanul din Tosca*, rolurile *Bonzo* și *Comisarul Imperial* din *Madamma Butterfly*, dar și rolurile *Timur* și *Mandarinul* din opera *Turandot*.

De asemenea creația românească se regăsește în șirul lung al lucrărilor studiate și interpretate scenic de către basul Alexandru Moisiuc. Astfel a abordat roluri precum *Șeful gării* din *Steaua fără nume* de E. Lerescu, *regele Claudius* din *Hamlet* de P. Benteoiu, *rolul Egor* din *Domnișoara Christina* de Șerban Nichifor, dar și *Robul* din *Motanul încălțat* și *rolul Avram Iancu* din opera *Bălcescu* de Cornel Trăilescu.

Alexandru Moisiuc a fost un profesionist al artei cântului, al spectacolului de operă desfășurând în paralel și o susținută activitate concertistică alături de importante orchestre simfonice sub baghete de prestigiu, abordând lucrări aparținând marilor creatori ai genului. Astfel a interpretat din creația vocal-simfonică a lui J.S. Bach: *partitura solistă de bas* din *Oratoriul de Crăciun*, *Misa în Si minor*, *Patimile după Matei*, *Magnificat*, iar din creația lui G. Fr. Haendel *solo de bas* din *oratoriul Der Messias* și *Das Alexander Fest*. A interpretat din creația compozitorilor clasici vienezi *oratoriile Anotimpurile* și *Creațiunea* de J. Haydn, *lucrările mozartiene Misa Încoronării*, *Requiem în re minor*, *Missa Solemnis în Re major*, dar și *Simfonia a IX-a în re minor*, *Missa Solemnis* de L.van Beethoven. *Oratoriile Paulus* și *Elias* de F. Mendelssohn-Bartholdy, precum și *Requiemul german* de J. Brahms, *Messa da Requiem* de G. Verdi, lucrări din creația românească: *De Profundis* de R. Georgescu, *Requiem (Parastas)* de M. Negrea, *Muzica lui Bach* de D.Popovici, precum și alte opusuri au făcut parte din repertoriul bogat abordat cu succes din genul vocal-simfonic.

De-a lungul carierei sale, maestrul Alexandru Moisiuc a interpretat admirabil cu o rară sensibilitate și rafinament muzica vocal-camerală: *cicluri de lieduri* din creația lui Fr. Schubert, R. Schumann, J. Brahms, G. Enescu, M. Jora, Pascal Benteoiu, Doru Popovici, Felicia Donceanu, Remus Georgescu etc.

A fost partener de scenă cu nume sonore ale liricii mondiale: Agnes Baltsa, Renato Bruson, Feruccio Furlanetto, Samuel Ramey, Mara Zampieri, Eva Marton, Angela Gheorghiu, Anna Netrebko, Franco Bonisolli, Thomas Hampson avându-i la pupitru dirijoral pe: Zubin Mehta, Seiji Ozawa, Placido Domingo, Daniele Gatti, Roberto Abbado, Michele Plasson etc.

Colaborarea cu acești mari artiști a condus la o acumulare consistentă care i-a consolidat valoarea profesională cucerind lumea în templele artei lirice din *Scala din Milano*, *Opera din Frankfurt*, *Opera din Dresda*, *Palais de Beaux-Arts Bruxelles*, *Amsterdam*, *Atena* etc.

O altă fațetă a personalității sale, mai puțin cunoscută publicului meloman, a fost aceea de „Maestro di Canto”. În anul 1990, la propunerea doamnei Arta Florescu, își începe activitatea pedagogică la *Academia de Muzică din București*, activitate continuată apoi cu pasiune și exigență profesională la *Facultatea de Muzică din*

Timișoara. Între anii 1990-1992 a fost asistent al catedrei de Canto al Conservatorului din București, iar ulterior, în perioada 1992-2002, a fost cadru didactic asociat (pe post de lector, mai apoi pe post de conferențiar) al catedrei de Canto a Facultății de Muzică din cadrul Universității de Vest din Timișoara.

Printre absolvenții și discipolii de la clasa de Canto a maestrului se numără personalități ale scenei lirice timișorene: baritonul Dan Patacă, baritonul Mircea Dan Petcu, baritonul Cristian Ardeleanu, Basul Marius Goșa și nu în ultimul rând Basul Marius Manyov.

Despre generozitatea de a împărtăși din experiența sa scenică a maestrului în arta cântului Alexandru Moisiuc au făcut frumoase mărturisiri de suflet foștii săi discipoli. Iată o primă dezvăluire, a modului în care a îndrumat generațiile mai tinere pe drumul devenirii lor ca artiști lirici, din relatările basului Marius Goșa, solist al Operei Naționale Române din Timișoara:

„Astfel s-a produs împrejurarea favorabilă de a-l fi întâlnit și apropiat pe basul Alexandru Moisiuc, solist la Viena, dar și la Opera timișoreană. Timp de un an aproape zilnic am lucrat împreună, pregătire asigurată benevol pentru tânărul student de atunci Marius Goșa, pe a cărui ascensiune, profesorul a mizat de la început. „Numărul de ore de canto pe care le-am făcut în privat, întrunește numărul de ore care se studiază în patru ani de Conservator. Vă puteți imagina câtă încredere am avut în mine. Cum am fost de motivat și cât de mult mi-a hrănit subconștientul. Dacă mie îmi spunea profesorul că pot să cânt orice rol, atunci eram sigur că pot să fac asta. Nu am avut niciodată emoții că nu voi reuși. Așa am și debutat ca solist vocal, într-un rol principal. Aveam mult curaj și multă stăpânire de sine. Ce nu voiau alții să cânte că e greu, cântam eu. Mă aruncam înainte nebunește fiindcă nu aveam nimic de pierdut!”¹

În rândurile următoare sunt câteva impresii ale basului Marius Manyov, fost student la clasa de Canto a maestrului Al. Moisiuc:

„A fost un OM deosebit, deși cei care nu-l cunoșteau ar fi zis că era un dur... nu era deloc așa, dimpotrivă, putea fi extrem de jovial! Își punea doar această mască față de cei care îl tot atacau cu sau fără motiv!!!” Era un erudit și pot spune indubitabil că pentru mine Conservatorul a început abia după ce l-am întâlnit pe Alexandru Moisiuc (anul 2) și i-am devenit student, apoi ne-a legat și o frumoasă prietenie. Am învățat enorm de la el, nu doar în orele de curs, ci mai ales în afara acestora, mi-a transmis aspecte esențiale ce privesc înalta performanță... rememorez și astăzi subiectele disecate până la ore târzii din noapte, uneori chiar până spre dimineață, în desele noastre întâlniri (având ca obiect discuții și comentarii argumentate cu privire la spectacolele vizionate pe casete video, la care doar puțini aveau atunci acces!), despre monștrii sacri ai scenei internaționale, la care cu toții ne raportam. Am luat contact cu “atmosfera” de creație artistică a Bucureștiului, mi-a vorbit mult (și)

¹Articol disponibil online: <https://expressdebanat.ro/poveste-de-viata-imi-doresc-sa-ajut-sa-nu-dispara-crederea-in-bine-si-pasiunea-pentru-frumos/>, accesat la 10 octombrie 2024.

despre artiștii alături de care a cântat și cu care mai târziu aveam să devin, la rândul meu, coleg pe scenă! Pentru tot ce a făcut în acest sens îi mulțumesc și îi sunt recunoscător!”¹

În loc de concluzii... am considerat că este definitiv pentru personalitatea basului Alexandru Moisiuc să citez din necrologul publicat în presă la dispariția prematură a maestrului, în februarie 2024, de către reprezentanții Operei Naționale Române din Timișoara:

„Basul Alexandru Moisiuc a fost un muzician complex care a ales să se dedice genului liric în care vocea umană se împletește cu sonoritățile orchestrei și cu jocul dramatic, fiind conștient că potențialul său artistic se poate împlini doar în mirajul spectacolului. (...) Capacitatea sa de a percepe muzica nu numai pe plan strict emoțional ci și pe plan intelectual, filtrând-o prin personalitatea sa artistică, conferă aparițiilor sale scenice, interpretări inedite. (...) O carieră remarcabilă în care a dăruit scenei pasiune și dragoste, temperament și sensibilitate, respect și devotament, carieră bazată pe o formație intelectuală vastă sunt câteva calități ce definesc personalitatea basului Alexandru Moisiuc.”²

Referințe bibliografice

- Tomî, Ioan. 2014. *Lexicon. Muzicieni din Banat – Banatul timișean*, vol II, Ediția a II-a. Editura Eurostampa: Timișoara.
- Giurgiu, Rodica. 1999. *S-a ridicat cortina... Monografia Operei Române din Timișoara – 50 de stagiuni*. Editura Brumar : Timișoara.
- <https://www.observatorcultural.ro/articol/muzica-la-patru-secole-de-opera-2/>, accesat 10 octombrie 2024.
- <https://www.curentul.info/cultura/regal-artistic-la-opera-din-timisoara/>, accesat 10 octombrie 2024.
- <https://expressdebanat.ro/poveste-de-viata-imi-doresc-sa-ajut-sa-nu-dispara-increderea-in-bine-si-pasiunea-pentru-frumos/> accesat la 10 octombrie 2024.
- <https://www.tion.ro/stirile-judetului-timis/doliu-la-opera-timisoreana-a-murit-basul-alexandru-moisiuc-1814693/> accesat la 30 septembrie 2024.

¹ Mărturisire personală a prof. univ. dr. habil. Marius Manyov, pe care mi-a trimis-o prin poșta electronică la trecerea în neființă a maestrului său Alexandru Moisiuc.

² V. <https://www.tion.ro/stirile-judetului-timis/doliu-la-opera-timisoreana-a-murit-basul-alexandru-moisiuc-1814693/>.